

Konstitutionsutskottet

Ink 2010 -03- 12

Dnr 050-1717-2009/10

Stockholm 2010-03-11

Begäran om granskning av regeringens agerande gentemot statliga myndigheter gällande praktikplatser i det s.k. "Lyftet"

"– Vi har gått ut till våra kollegor på alla departement och bett dem att prata med sina myndigheter om att plocka fram hälften av de här platserna, säger arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin." stod det att läsa i ett telegram från TT för ett par veckor sedan.¹

TT telegrammet handlar om regeringens senaste arbetsmarknadspolitiska åtgärd. Det arbetsmarknadsminister Littorin pratar om är att statliga myndigheter ska ställa upp till 65 000 praktikplatser till regeringens förfogande för att frisera siffrorna för arbetslösheten.

Telegrammet fortsätter så här:

"Kravet på att ta emot praktikanter kom som en chock.

– När jag fick brevet var jag övertygad om att de hade skrivit fel, att det hade råkat bli en nolla för mycket, säger Elisabeth Bjar, personaldirektör vid Skatteverket.

Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (M) är själv medveten om att målet att statliga myndigheter och verk ska ta emot cirka 65.000 praktikanter inte är riktigt realistiskt.

– Det är ju ett högt satt mål, som jag är medveten om att vi nog inte kommer att nå när det gäller de statliga myndigheterna. Men jag tycker samtidigt att vi måste sätta press på de statliga myndigheterna och verken att faktiskt vara med och ställa upp, precis som vi ber kommunerna att göra."

Ur rent politisk synvinkel finns det mycket att säga om värdet av den arbetsmarknadspolitik som nu förs, men denna anmälan är inte rätta forumet för det.

I denna anmälan ska däremot de många konstitutionella synpunkter på detta behandlas. Det rättsliga stödet för "lyft" i statliga myndigheter återfinns i två förordningar² där det står:

"Lyft får anordnas av den som Arbetsförmedlingen träffar överenskommelse om lyft med. Sådana överenskommelser får träffas med

1. en statlig arbetsgivare, ett landsting, en kommun, ett kommunalförbund eller entreprenörer som de har anlitat,"

¹ TT 26 februari 2010

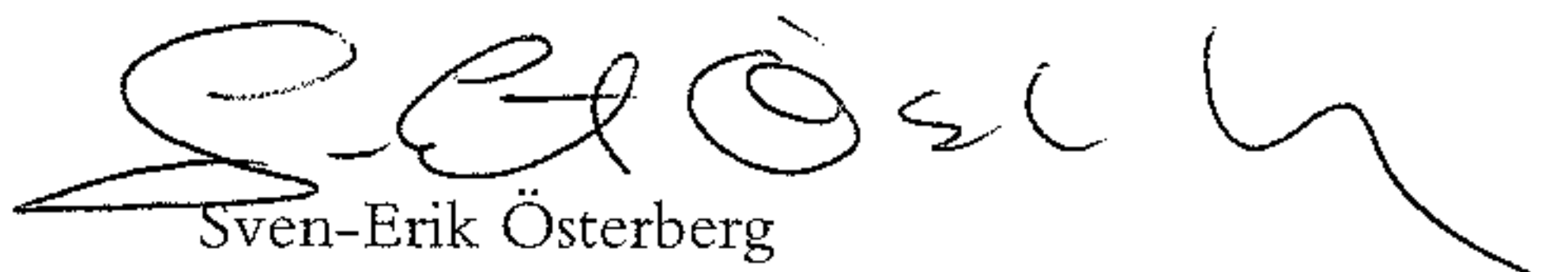
² 2000:634, 14 c § och 2007:414 9a §, likalydande text i den citerade delen.

Regeringen har alltså utsett Arbetsförmedlingen exklusivt att träffa överenskommelse med andra statliga myndigheter om praktikplatser. Därmed saknas rättslig grund för regeringen att frångå sin egen förordning genom att själva "plocka fram" platser.

Det är förvisso så att regeringen styr sina myndigheter. Men detta måste ske i de former och inom de ramar som grundlagen ger. Det finns tydliga bestämmelser i regeringsformens 3 kap. om hur regeringen ska fatta beslut. Detta sker inte genom att en minister får en idé på kammaren och sedan informellt ber de andra ministrarna om hjälp att förverkliga den. Det är inte heller så att man genom ett sådant förfarande kan "sätta press" på myndigheter att verkställa något som det saknas laglig grund för.

Statliga myndigheter har dessutom ett antal myndighetsuppgifter att utföra. För några utgör dessa myndighetsbeslut i princip hela verksamheten, t ex för Skatteverket och Försäkringskassan. Myndighetsbeslut kan idag inte fattas av praktikanter, varför det blir svårt att se vilka arbetsuppgifter de kan utföra. Många myndigheter har idag svårt med handläggningstider. Mest känt är situationen på Försäkringskassan där JO vid minst tio tillfällen i år kritiserat kassan för alltför långsam handläggning. Frågan är hur Försäkringskassan, som redan i dag har svårt att klara sina åtagande gentemot enskilda, dessutom ska klara av en våg av praktikanter med oklara arbetsuppgifter.

Jag vill därför att konstitutionsutskottet granskar dels vilken laglig grund regeringens agerande vilar på, dels med vilka resurser myndigheterna ska finansiera mottagandet av praktikanter och slutligen hur regeringen säkerställt att myndigheternas normala verksamhet inte blir lidande som en följd av de påtvingade praktikanterna.

Sven-Erik Österberg